

Sabina H.Halilović, profesor biologije - Magistarski rad

Fakultet/Akademija	PRIRODNO MATEMATIČKI FAKULTET
Tip Rada	Magistarski rad
Kandidat, zvanje	Sabina H.Halilović, profesor biologije
Naziv Teme	MORFOLOŠKO-TAKSONOMSKE I EKOLOŠKE OSOBENOSTI AMERIČKOG SOMIĆA (ROD AMEIURUS, RAFINESQUE, 1820) IZ AKUMULACIJE MODRAC
Rezime/Abstract	<p>Familija Ictaluridae obuhvata šest rodova sa 39 vrsta autohtono rasprostranjenih u slatkim vodama Sjeverne Amerike i jedan rod sa sedam vrsta u vodama Meksika (Williams, 2002). Rasprostranjeni su u slatkim vodama od Stjenovitih planina i Južne Kanade do Gvatemale. U slatkim vodama Evrope introducirane su neke vrste iz ove familije. Vrijeme introdukcije je različito za različite evropske zemlje. U Evropi, ova vrsta je po prvi puta donesena u Francusku 1861., a zatim u Njemačku 1880. god i 1885. god. Sadašnji evropski raspon obuhvata Albaniju, Belgiju, Francusku, Njemačku, Mađarsku, Italiju, Irsku, Holandiju, Poljsku, Rumuniju, Rusiju, Španiju, Švicarsku, Veliku Britaniju i bivšu Jugoslaviju (Benigno, 2001). Bogut i sur. (2006) iznose podatke o introdukciji vrste Ameiurus nebulosus u slatke vode Evrope. Prema tim podacima, patuljasti somić se u Hrvatskoj pojavljuje 1905. godine, a u vode Bosne i Hercegovine (Hutovo blato), unesen je 1970. godine, odakle se proširio u delti Neretve. Sofradija (2009) navodi da je ova vrsta unesena u šaranske ribnjake, odakle se proširila prvo u vodama Crnomorskog, a kasnije i nekim vodama Jadranskog sliva. Uvidom u ihtiološku literaturu, vidljivo je da vlada određena konfuzija o tome koja je vrsta iz familije Ictaluridae introducirana, u slatke vode Evrope, a samim tim i u vode Bosne i Hercegovine. Tako Vuković (1977) navodi da je sedamdesetih godina prošlog vijeka, u šaranske ribnjake bivše Jugoslavije unesen Ictalurus punctatus. Isti autor tvrdi, da je Ameiurus nebulosus unesen u vode bivše Jugoslavije početkom XX vijeka, te da se namnožio u šaranskim ribnjacima ali u otvorenim vodama Crnomorskog sliva. Iz voda Crnomorskog sliva je slučajno prenesen u vode sliva Neretve, gdje se dobro adaptirao. Povž i Sket (1990) iznose podatke o prisustvu tri vrste iz familije Ictaluridae u evropskim slatkim vodama, od kojih jedna živi u vodama bivše Jugoslavije. Treer i sur. (1995) navode prisustvo smeđeg somića (Ictalurus nebulosus) u vodama Hrvatske. U slatkim vodama Hrvatske Mrakovčić i sur. (2004) konstatuju prisustvo dvije vrste riba iz familije Ictaluridae i to Ameiurus nebulosus i Ameiurus melas. Također i Simonović (2006) navodi da je u vodama Srbije prisutna vrsta Ameiurus nebulosus. Poznato je međutim, da je identifikacija vrsta roda Ameiurus izuzetno teška i da u literaturi u tom smislu postoji izvjesna konfuzija (Kottelat i Freyhof, 2007). U većini slučajeva pripadnici roda Ameiurus su identificirani kao Ameiurus nebulosus. Danas međutim, neki evropski ihtiolozi naglašavaju da je u evropskim slatkim vodama prisutan kanalski somić Ameiurus melas. Tako npr. u našim susjednim zemljama najnovija istraživanja dokazuju da je u vodama Hrvatske prisutan Ameiurus melas Novosel (2010), a u vodama Srbije Cvijanović (2009) također dokazuje prisustvo ove vrste. U radu smo analizirali morfometrijske i merističke karaktere na uzorku od 148 jedinki (79 mužjaka i 69 ženki) američkog somića. Cilj nam je bio da na osnovu pomenutih osobina, a pomoću ključeva za determinaciju prije svega utvrdimo o kakvoj se vrsti američkog somića radi s obzirom da se vrlo često polemise o tome da li je u vode Bosne i Hercegovine unesena vrsta melas ili nebulosus. Pored determinacije vrste, cilj nama je bio saznati što više o morfološkim, merističkim, ekološkim i hranidbenim osobinama ispitivane vrste ali i o mogućnosti njenog ekonomskog eksploataisanja. Metode koje smo primjenili su metod prikupljanja i klasifikovanja (na osnovu spola), i konzerviranja jedinki. Zatim smo koristili morfometrijski i meristički (biometrijski metod) i metod statističko matematičke obrade podataka. Na osnovu analize provedene na 148 jedinki iz hidroakumulacije Modrac utvrdili smo da je u jezero introducirana Ameiurus melas, Rafinesque, 1820 (crni somić). Osnovne karakteristike po kojima se A. melas razlikuje od A. nebulosusa su : A melas ima 17-21 žbica u analnom peraju, a A. nebulosus od 21-24 žbice; zadnja ivica tvrde žbice u grudnom peraju kod A. melasa je glatka i slabo nazubljena u osnovi, dok je kod A. nebulosusa zadnja ivica tvrde žbice u grudnom peraju jako nazubljena cijelom dužinom (osim na samom vrhu); membrane na dorzalnom peraju kod A. melasa je tamna između žbica, dok je kod A. nebulosusa svijetla.</p>
Datum	05.10.2012
Predsjednik	Dr.sc. Rifat Škrijelj, redovni profesor, Uža naučna oblast "Ekologija i zoologija" Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Sarajevu
Mentor	Dr.sc. Avdul Adrović, docent, Uža naučna oblast „Biosistematika i morfologija životinja" Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	Dr.sc. Isat Skenderović, docent, Uža naučna oblast " Biosistematika i morfologija životinja" Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	-
Član komisije	-
Zamjenski član	-
Dodatni detalji i lokacija	u petak 05.10.2012. godine na Prirodno-matematičkom fakultetu u Sali broj: 211, sa početkom u 14 sati
Završne Odredbe	Pristup javnosti je slobodan. Rad se može pogledati u Sekretarijatu fakulteta radnim danom od 08 do 14 sati.